

Sygn. akt I USKP 21/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romuald Dalewski

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Płocku

o świadczenie przedemerytalne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 kwietnia 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 15 grudnia 2020 r., sygn. akt III AUa 1965/20,

**1. uchyla zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi i
zmienia wyrok Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 16 września
2020 r., sygn. akt VI U 473/20, w ten sposób, że oddala odwołanie,**

**2. zasądza od odwołującego się T. S. na rzecz pozwanego
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Płocku kwotę
240.00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 15 grudnia 2020 r., III AUa 1965/20 oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z 16 września 2020 r., VI U 473/20, zmieniającego zaskarżoną przez T. S. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Płocku z 15 maja 2020 r. w ten sposób, że przyznał skarżącemu prawo do świadczenia emerytalnego od 18 kwietnia 2020 r.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony (ur. [...]1961 r.) w dniu 17 kwietnia 2020 r. złożył wniosek o świadczenie przedemerytalne. Przed złożeniem wniosku był zatrudniony w przedsiębiorstwie N. w okresie od 4 lutego do 30 września 2019 r. na stanowisku pracownika fizycznego. Przyczyną rozwiązania stosunku pracy była likwidacja stanowiska pracy z przyczyn organizacyjnych. Na dzień rozwiązania stosunku pracy ubezpieczony posiadał 40-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Po zwolnieniu z pracy ubezpieczony dokonał rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy w [...] jako bezrobotny. Od 4 października 2019 r. przyznano mu zasiłek dla bezrobotnych, który pobierał do 29 marca 2020 r. Ponadto ubezpieczony był zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako bezrobotny od 31 sierpnia 1995 r. do 3 listopada 1996 r., od 16 stycznia 1998 r. do 18 maja 1999 r., od 26 października 1999 r. do 13 czerwca 2000 r., od 2 sierpnia 2018 r. do 3 lutego 2019 r., pobierając z tego tytułu zasiłek dla bezrobotnych w okresach od 30 listopada 1995 r. do 31 sierpnia 1996 r., od 1 sierpnia 2018 r. do 3 lutego 2019 r.

W dniu 15 maja 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną decyzję odmawiającą prawa do świadczenia emerytalnego z uwagi na niespełnienie przez ubezpieczonego warunku pobierania zasiłku dla bezrobotnych przez 180 dni.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego za zasadne. Powołując się na art. 2 ust. 1 pkt 5, ust. 3 i 5 ustawy z dnia z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1867 ze zm.) wskazał, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje nie tylko pracownikom, z którymi rozwiązano stosunek pracy z powodu likwidacji pracodawcy lub niewypłacalności pracodawcy, lub z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o

promocji zatrudnienia. Celem tych unormowań jest zapewnienie wsparcia socjalnego osobom, które utraciły źródło utrzymania nie ze swojej winy, a z uwagi na wiek nie są w stanie skutecznie konkurować na rynku pracy - do dnia nabycia przez te osoby uprawnień emerytalnych.

W ocenie Sądu pierwszej instancji ubezpieczony spełnił przesłanki do nabycia świadczenia wynikające z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, gdyż ostatnie zatrudnienie w zakładzie Nowoczesne Wnętrza J. S. ustało z przyczyn dotyczących zakładu pracy; był tam zatrudniony co najmniej 6 miesięcy; na dzień rozwiązania stosunku pracy posiadał okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 40 lat.

Podkreślił, że zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma interpretacja art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, bowiem organ rentowy zakwestionował spełnienie przez ubezpieczonego warunku do przyznania świadczenia polegającego pobieraniu przez 180 dni zasiłku dla bezrobotnych. Niesporne jest, że ubezpieczony po ustaniu stosunku pracy u J. S. pobierał zasiłek dla bezrobotnych od dnia 4 października 2019 r. do 29 marca 2020 r. Okres ten wynosi 178 dni.

Sąd ocenił, że literalna wykładnia przepisów art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie wymaga, aby strona ubiegająca się o to świadczenie musiała spełnić warunek nieprzerwanego pobierania zasiłku przez 180 dni i aby okres zasiłkowy w tym wymiarze przypadał wyłącznie po ustaniu stosunku pracy z przyczyn, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Sześciomiesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie musi trwać nieprzerwanie, gdyż tego nie warunkuje przepis art. 2 ust. 3 omawianej ustawy. Warunkiem uprawniającym do uzyskania świadczenia przedemerytalnego jest pobieranie zasiłku dla bezrobotnych przez okres, co najmniej 6 miesięcy, a ustawodawca nie sprecyzował kolejnego wymagania, że ten okres nieprzerwanego pobierania zasiłku dla bezrobotnych powinien przypadać po rozwiązaniu ostatniego stosunku pracy.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że świadczenie przedemerytalne przysługuje ubezpieczonemu, bowiem pobierał zasiłek dla bezrobotnych przez okres łącznie co najmniej 6 miesięcy, gdyż przed ostatnim zatrudnieniem pobierał zasiłek dla

bezrobotnych od 1 sierpnia 2018 r. do 3 lutego 2019 r. oraz po ustaniu zatrudnienia od 4 października 2019 r. do 29 marca 2010 r. Łącznie ten okres przekracza 6 miesięcy a ubezpieczony nadal był zarejestrowany jako bezrobotny.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zarzucając naruszenie art. 2 ust. 1 pkt. 5 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych przez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że warunek 180-dniowego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych spełniony jest również wtedy, gdy dokona się zsumowania różnych okresów zasiłku dla bezrobotnych - okresu przypadającego po ustaniu ostatniego stosunku pracy z okresem pobierania zasiłku po ustaniu przedostatniego stosunku pracy. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za bezzasadną w pełni dzieląc argumentację prawną przywołaną przez Sąd Okręgowy. Sąd odwoławczy wskazał, że problem prawny, którego dotyczy przedmiotowa sprawa był analizowany przez Sąd Najwyższy w wyroku z 17 kwietnia 2018 r., II UK 60/17, który stwierdził, iż przepisy art. 2 ust. 1 i ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wyznaczają zdarzenia krańcowe - rozwiązanie stosunku pracy oraz złożenie wniosku o przyznanie świadczenia. Między nimi występuje przestrzeń czasowa, w trakcie której uprawniony powinien spełnić warunki pozytywne i negatywne. Posługując się regułami interpretacji językowej nie sposób pominąć autonomiczności następujących po sobie zdarzeń. W rezultacie trzeba zgodzić się z twierdzeniem, że między dniem wskazanym w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy a 180-dniowym pobieraniem zasiłku dla bezrobotnych nie istnieje bezpośrednia relacja następcza. Z analizy literalnej omawianego przepisu nie da się też wyprowadzić wniosku, że 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3 ustawy, nie może zostać przerwany.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu możliwości sumowania okresów pobierania zasiłku dla bezrobotnych z uwzględnieniem również tych, które przypadają przed

osiągnięciem przez ubezpieczonego wymaganego stażu. Wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i uwzględnienie apelacji organu rentowego poprzez zmianę wyroku Sądu Okręgowego i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, oraz o zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz od organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona.

Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą istotne okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać przy tym realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Skarżący powinien w tym przypadku przedstawić zgłębianą argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny, powstały na tle konkretnego przepisu prawa. Nie może ono odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W powyższym zakresie skarga kasacyjna spełnia niezbędne wymogi do jej merytorycznego rozpoznania.

Problematyka prawna w rozpoznawanej sprawie koncentrowała się na przepisie art. 2 ust. 3 w związku z przepisem art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1867 ze zm.), zgodnie z którymi, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 180 dni pobierania

zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: 1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna; 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych; 3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która, do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia (ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 690 ze zm.), w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn.

Dla rozpoznania sprawy przed Sądem Najwyższym istotne były bezsporne okoliczności sprawy. Przede wszystkim, w toku postępowania przed organem rentowym Powiatowy Urząd Pracy przesłał pismo z 6 maja 2020 r., z którego wynika, że odwołujący pobierał zasiłek dla bezrobotnych od 4 października 2019 r. do 29 marca 2020 r. Z kolei, sąd I-szej instancji zaliczył do okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych wcześniejszy okres zasiłkowy, sprzed ostatniego zatrudnienia, tj. od 1 sierpnia 2018 r. do 3 lutego 2019 r. (przedostatnie zatrudnienie ustało 31 lipca 2018 r.), co łącznie z ostatnim okresem zasiłku dla bezrobotnych przekracza 6 miesięcy, skutkiem czego przyznał prawo do świadczenia przedemerytalnego. Nie można zgodzić się za organem rentowym, że połączenie odrębnych okresów pobierania zasiłku dla bezrobotnych w celu zapewnienia 180-dniowego, wymaganego okresu nie znajduje podstaw w przepisach o świadczeniu przedemerytalnym (uchwała Sądu Najwyższego z 19 lipca 2022 r., sygn. akt III UZP 3/22, zgodnie z którą, okres 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1867) nie

musi przypadać w całości wyłącznie po ostatnim zatrudnieniu ubezpieczonego oraz po rozwiązaniu umowy o pracę z przyczyn ekonomicznych, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 73 ust. 3 lub 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 690) – OSNP 2023 nr 3, poz. 30, (podobnie postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2022 r., sygn. akt II USK 617/21, LEX nr 3411344). Najistotniejsze jednak jest to, że w rozpoznawanej sprawie odwołujący po zakończeniu „przedostatniego” stosunku pracy nie spełniał jeszcze warunku posiadania 40-letniego stażu, nie był więc osobą określoną w art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy. Skoro skarżący w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych po ustaniu przedostatniego stosunku pracy nie spełniał warunków wynikających z art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy to nie można przyjąć, że jest to okres pobierania zasiłku, o którym mowa w art. 2 ust. 3 ustawy. Skarżący na dzień rozwiązania stosunku pracy tj. na 30 września 2019 r. udowodnił staż pracy wynoszący 40 lat, 3 miesiące i 5 dni. Kluczowe jest, że skarżący nie posiadał wymaganego stażu we wcześniejszym okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych przypadającym od 1 sierpnia 2018 r. do 3 lutego 2019 r., który to okres zaliczony został przez Sądy obu instancji do 180 dniowego okresu o którym mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

W powyższym zakresie należy, gwooli podsumowania stwierdzić, że literalna wykładnia przepisów art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie wymaga, aby strona ubiegająca się o to świadczenie musiała spełnić warunek nieprzerwanego pobierania zasiłku przez 180 dni i aby okres zasiłkowy w tym wymiarze przypadał wyłącznie po ustaniu stosunku pracy z przyczyn, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Sześciomiesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie musi trwać nieprzerwanie, gdyż tego nie warunkuje przepis art. 2 ust. 3 omawianej ustawy. Warunkiem uprawniającym do uzyskania świadczenia przedemerytalnego jest pobieranie zasiłku dla bezrobotnych przez okres, co najmniej 6 miesięcy, a ustawodawca nie sprecyzował kolejnego wymagania, że ten 6-miesięczny okres nieprzerwanego pobierania zasiłku dla bezrobotnych powinien przypadać po rozwiązaniu ostatniego stosunku pracy. Jednak zauważyć należy, że w tej sprawie skarżący po zakończeniu „przedostatniego” stosunku pracy nie spełniał jeszcze

warunku posiadania 40-letniego stażu, nie był więc osobą określoną w art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy. Skoro skarżący w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych po ustaniu przedostatniego stosunku pracy nie spełniał warunków wynikających z art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy to nie można przyjąć, że jest to okres pobierania zasiłku, o którym mowa w art. 2 ust. 3 ustawy.

We wskazanej wyżej części należy podzielić argumentację organu rentowego. Natomiast uzasadnienie zaskarżonego rozstrzygnięcia uznać należy za zdecydowanie niepełne i nie odnoszące się do istoty sprawy. Stąd też, między innymi, nie mogło się ostać w obrocie prawnym.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[as]